

Samenvatting

In dit rapport worden inzichten verschaft in achtergronden van geregistreeerde zeer actieve volwassen veelplegers en jeugdige veelplegers. Het onderzoek gaat uit van twee cohorten (2003 en 2004). Voor beide cohorten worden tot en met december 2005 hun contacten met politie en justitie in beeld gebracht.

Waarom een dergelijke Monitor? In het veiligheidsprogramma van het Ministerie van Justitie en Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties werd een aantal maatregelen aangekondigd om recidive door stelselmatige daders te voorkomen, respectievelijk te verminderen. De belangrijkste maatregelen waren:

- langduriger detentie of toezicht;
- het intensiveren van de re-integratie en toezicht van ex-gedetineerden en
- het verbeteren van de nazorg voor verslaafden en of criminelen met een psychiatrische problematiek.

De Monitor Veelplegers heeft als primair maatschappelijk doel inzichten te geven in primaire procesbronnen (zoals onder andere HKS, OMData, OBJD, CVS, Ladis), die betrekking hebben op volwassen en jeugdige veelplegers. Op die manier kunnen kenmerken van veelplegers nauwgezet en vollediger beschreven worden dan wanneer van één databron wordt uitgegaan.

Veelplegers zorgen vooral in de grote steden voor veel overlast: tot voor kort kwam landelijk 20% van alle jaarlijks geregistreeerde en opgehelderde criminaliteit voor rekening van daders die vaak in aanraking komen met politie en justitie, de zogenoemde veelplegers. De aanpak van jeugdige en volwassen veelplegers was dan ook één van de speerpunten van het Veiligheidsprogramma van het kabinet Balkenende I. Om deze groepen beter te kunnen volgen heeft het WODC, op verzoek van de directies Sanctie- & Preventiebeleid en Justitieel Jeugdbeleid van het Ministerie van Justitie, de Monitor Veelplegers ontwikkeld. Hierna volgt een bespreking van de bevindingen over de periode 2003-2005.¹

¹ De voorlopige politiegegevens van 2005 zijn niet gebruikt, aangezien registratieachterstanden in politiegegevens in voorgaande jaren een sterk vertekend beeld gaven bij de bestudeerde groepen.

Box S1 Belangrijkste bevindingen

-
- Het aantal *geregistreeerde* veelplegers in 2004 is ten opzichte van 2003 toegenomen, vooral bij de jeugdigen. Omdat politiegegevens over 2005 ten tijde van dit onderzoek nog teveel registratieachterstanden bevatten, is niet bekend hoe de ontwikkeling in dat jaar geweest is.
 - Tussen 2003 en 2004 zijn geen grote verschuivingen te zien in de samenstelling van de veelplegerspopulatie wat betreft leeftijdsopbouw, sekse, geboorteland en de criminele voorgeschiedenis.
 - Zowel onder de jeugdige als onder de meest actieve volwassen veelplegers, bevinden zich veel personen met een niet-Nederlandse achtergrond.
 - Volwassen veelplegers die ook in 2004 actief waren en voorkomen in de bestanden van politie en justitie, hebben in meerdere mate problemen op het gebied van opleiding, werk, verslaving en huisvesting dan overige veelplegers.
 - De capaciteit van de inrichtingen voor stelselmatige daders wordt – ruim twee jaar na inwerkingtreding van de ISD-maatregel in oktober 2004 – nog niet optimaal benut.
 - Bij de zeer actieve volwassen veelplegers lijkt zich een daling voor te doen in de geregistreeerde recidive.
-

De primaire doelstellingen van de Monitor Veelplegers zijn:

- 1 Het in kaart brengen van de beschikbare landelijke informatie over jeugdige en volwassen veelplegers.
- 2 Het omschrijven van de in- en uitstroom van deze groepen in het politieapparaat en de justitieketen.
- 3 Het inventariseren van de reguliere interventies van de politie- en justitieorganisaties ten aanzien van de criminaliteit van de veelplegers.

De aanpak van de Monitor Veelplegers is als volgt. Op basis van geregistreeerde politiecijfers (landelijk Herkenningsdienstsysteem) wordt jaarlijks nagegaan welke personen voldoen aan het predikaat 'jeugdige veelpleger' (JVP) of 'zeer actieve volwassen veelpleger' (ZAVP). Zie box S2 voor de definitie van de centrale begrippen in dit rapport. Tot dusver zijn voor de jaren 2003 en 2004 dergelijke groepen (cohorten) gevormd. Via het koppelen van informatie van diverse instanties, zoals het OM, DJI en de reclassering, worden de personen uit de verschillende cohorten door de tijd gevolgd. Langs deze weg kan worden vastgesteld welke verschuivingen zich in de veelplegerspopulatie hebben voorgedaan. Ook wordt bijgehouden hoe de recidive van de opeenvolgende cohorten van veelplegers zich ontwikkelt.

De doelstelling van het veelplegersbeleid is dat de criminaliteit door veelplegers afneemt en dat het aantal veelplegers daalt. Dit betekent dat er op termijn relatief minder veelplegers zijn en dat zij minder recidiveren.

Box S2 Definities van de gehanteerde begrippen

Jeugdige veelpleger (JVP): een jongere in de leeftijd van 12 tot en met 17 jaar die in het gehele criminele verleden meer dan vijf processen-verbaal (afgekort pv) tegen zich zag opgemaakt, waarvan ten minste één in het peiljaar, het jaar waarin hij of zij als veelpleger is aangemerkt.

Zeer actieve volwassen veelpleger (ZAVP): iemand van 18 jaar of ouder die over een periode van vijf jaren – waarvan het peiljaar het laatste jaar vormt – meer dan tien processen-verbaal tegen zich zag opgemaakt, waarvan ten minste een in het peiljaar.

Aanhouder: een zeer actieve of jeugdige veelpleger uit 2003 die één of meerdere nieuwe antecedenten (processen-verbaal) heeft in 2004.

Stilhouder: een zeer actieve of jeugdige veelpleger uit 2003 die geen nieuwe antecedenten heeft in 2004 en dus geen zeer actieve of jeugdige veelpleger meer is in 2004. Samen met de aanhouders vormt deze groep de totale cohort uit 2003.

Debutant: iemand die geen zeer actieve of jeugdige veelpleger is in 2003, maar die wel een zeer actieve of jeugdige veelpleger is geworden in 2004. Samen met een deel van de aanhouders vormt deze groep de totale cohort veelplegers uit 2004. Niet alle aanhouders uit 2003 kunnen namelijk als veelpleger in 2004 worden aangemerkt.

Met de Monitor Veelplegers wordt in dit verslag getracht de volgende hoofd- en deelvragen te beantwoorden:

- 1 Welke informatie is er met betrekking tot veelplegers te vinden in registratiesystemen van justitie en politie?
- 2 Hoeveel veelplegers zijn er, en welke kenmerken hebben zij?
 - 2.1 Zijn er veranderingen in de kenmerken van de veelplegersgroep over de tijd, oftewel zijn er verschillen tussen de veelplegers van cohort 2003 en 2004?
 - 2.2 Hoe verhouden de kenmerken van de veelplegers zich tot de bevolkingsopbouw van Nederland?
 - 2.3 Wat zeggen de registraties over de problematiek van volwassen veelplegers?
 - 2.4 Hoeveel delicten, processen-verbaal, strafzaken en detenties hebben veelplegers in hun criminele carrière opgelopen?
 - 2.5 Welke afdoeningen hebben de veelplegers in hun verleden voor hun strafzaken gekregen?
 - 2.6 Wat voor soort contacten hebben jeugdige veelplegers met de Raad voor de Kinderbescherming in hun verleden gehad?
- 3 Zijn er verschillen tussen *stilhouders* (veelplegers die niet terugkeren na het peiljaar), *aanhouders* (veelplegers die wel terugkeren na het peiljaar) en *debutanten* (veelplegers die enkel in het tweede peiljaar (als nieuw) voorkomen)?
- 4 Wat doen de verschillende justitieorganisaties met de veelplegers wanneer zij al veelplegers zijn?

- 4.1 Welke interventies voert de reclassering uit op volwassen veelplegers?
- 4.2 Hoeveel nieuwe justitiecontacten doen veelplegers op en welke afdoeningen krijgen zij voor hun recidivedelicten?
- 4.3 In hoeverre worden bij veelplegers in verzekeringstellingen op het politiebureau uitgevoerd en voorlopige hechtenis gevorderd?
- 4.4 Hoeveel en hoe lang worden veelplegers ingesloten?
- 4.5 In hoeverre wordt de ISD opgelegd en uitgevoerd?
- 4.6 In hoeverre worden de speciale veelplegersplaatsen voor jeugdigen, de tenderplaatsen, voor jeugdige veelplegers benut?
- 4.7 Wat is het aandeel van de veelplegers in de bezetting van de volwassen en jeugdige inrichtingscapaciteit?
- 5 Hoeveel veelplegers hebben met verslavingszorg te maken gehad?
 - 5.1 Wat zijn de kenmerken van deze groep?
 - 5.2 Wat voor verslavingsproblematiek kenmerkt deze groep?
- 6 Welke samenhangen tussen achtergrondkenmerken zijn er binnen de groep ZAVP te onderscheiden?

De belangrijkste resultaten worden hieronder beschreven.

Omvang van de groep

Tabel S1 laat zien welke aantallen veelplegers er in 2003 en 2004 in de politiebesteden werden aangetroffen. Om reliëf aan deze cijfers te geven, zijn voor beide jaren ook de totale bevolkingsaantallen en het totale aantal verdachten vermeld.

Figuur S1 laat de relatieve groei zien van de bevolking, de verdachtenpopulatie en de veelplegerspopulatie. Uit figuur S1 blijkt dat de groei van het aantal ZAVP's kleiner is dan van het aantal volwassen verdachten. Beide relatieve groeicijfers zijn echter veel groter dan de bevolkingsgroei. Bij de JVP's is de groei van de veelplegersgroep iets sterker dan de groei van de jeugdige verdachtenpopulatie; zowel de jeugdige verdachtenpopulatie als de JVP-groep zijn aanzienlijk sterker gegroeid dan bij de volwassenen. Is de stijging van het aantal veelplegers reëel of is er hier sprake van een registratie-effect? Vermoedelijk kan een deel van de toename worden toegeschreven aan de intensivering van de opsporing en vervolging van verdachten: in de politiecijfers van het CBS blijkt dat het ophelderingspercentage² in de periode 2003-2004 met 7% is toegenomen. In hoeverre dit voor de jeugd en de volwassenen verschilt, valt niet op te maken, omdat

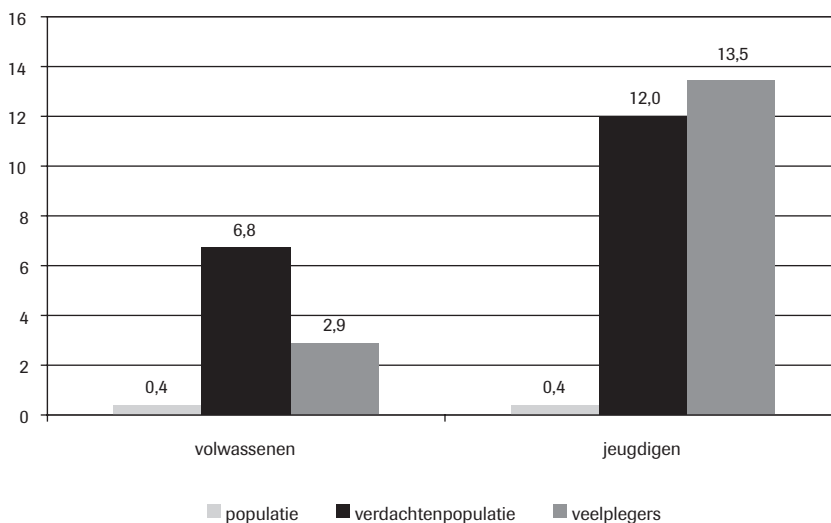
2 Het ophelderingspercentage is het aantal opgehelderde misdrijven gedeeld door het totaal aantal geregistreerde misdrijven maal 100. Een misdrijf wordt als opgehelderd beschouwd als er minimaal één verdachte bij gevonden is.

de ophelderingspercentages niet uitgesplitst kunnen worden naar leeftijd; bij onopgeloste misdrijven is immers de leeftijd van de dader onbekend.

Tabel S1 Aantal jeugdige en zeer actieve veelplegers in de peiljaren 2003-2004

	31 dec. 2003	31 dec. 2004	Toename (abs.)
<i>Bevolking:</i>			
volwassenen	12.654.365	12.707.935	53.570
jeugdigen	1.194.681	1.199.916	5.235
<i>Verdachtenpopulatie:</i>			
volwassenen	188.885	201.635	12.750
jeugdigen	26.155	29.291	3.136
<i>Veelplegers:</i>			
ZAVP	5.899	6.068	169
JVP	1.069	1.213	144

Figuur S1 Procentuele toename van het aantal veelplegers in 2004 ten opzichte van 2003; in vergelijking met de groei in de (verdachten)populatie

Aard van de groep

Is de veelplegerspopulatie in de referentieperiode van samenstelling veranderd? In tabel S2 staan enkele (statische) achtergrondkenmerken van de ZAVP's vermeld. Voor geen van deze kenmerken zijn grote verschillen te zien tussen de cohort uit 2003 en de cohort uit 2004. Wel zijn er onder

‘aanhouders’ minder vrouwen dan onder ‘stilhouders’ en ‘debutanten’. Onder ‘stilhouders’ zijn juist iets meer oudere veelplegers te vinden (zie box S2 voor de betekenis van deze termen). De aanhouders hebben ook een uitgebreider strafrechtelijk verleden dan de stilhouders. Ten opzichte van de debutanten is dat evident, omdat zij veelal immers pas in 2004 geregistreerd werden als zeer actieve veelpleger.

Tabel S2 Statische achtergronden zeer actieve veelplegers; 2003-2004

	Cohort 2003	Stilhouders 2003	Aanhouders 2003	Aanhouders 2004	Debutanten 2004	Cohort 2004
N	5.899	1.405	4.494	4.494	1.976	6.068
% Vrouw	6,6	7,0	6,4	6,4	6,9	6,5
Gem. leeftijd	33,8	34,1	33,8	34,8	32,8	34,1
Gem. leeftijd eerste pv	18,6	19,5	18,3	18,3	18,7	18,4
Aantal jaar sinds eerste veroordeling	15,3	14,9	15,5	16,5	14,1	15,6
Gem. aantal pv's	43,6	38,6	45,2	47,9	31,6	43,4
Gem. aantal strafzaken	40,9	35,6	42,5	45,5	28,9	40,3

Tabel S3 bevat dezelfde kenmerken maar dan voor de jeugdige veelplegers. Ook hier zijn de verschillen tussen de cohorten niet groot. Alleen het percentage meisjes in 2004 is ten opzichte van 2003 afgenomen. Het laagste percentage meisjes bevindt zich onder de ‘debutanten’.

Tabel S3 Statische achtergronden jeugdige veelplegers; 2003-2004

	Cohort 2003	Stilhouders 2003	Aanhouders 2003	Aanhouders 2004	Debutanten 2004	Cohort 2004
N	1.069	369	700	700	828	1.213
% Vrouw	6,2	6,8	5,9	5,9	4,0	4,5
Gem. leeftijd	16,6	16,6	16,5	17,5	16,4	16,6
Gem. leeftijd eerste PV	13,2	13,2	13,2	13,2	13,4	13,3
Aantal jaar sinds eerste veroordeling	2,8	2,9	2,8	3,8	2,6	2,9
Gem. aantal pv's	8,1	7,7	8,3	9,8	7,0	8,0
Gem. aantal strafzaken	5,9	5,7	6,1	7,6	5,2	5,9

Criminogene factoren

Over de zeer actieve veelplegers zijn enkele gegevens bekend die doorgaans verband houden met het ontstaan en het in stand houden van een criminele carrière. Dit zijn de opleiding, de arbeidspositie op het ogenblik van het politiecontact en het vóórkomen van specifieke problemen, zoals

o.a. verslaving en geestelijke gezondheid. Deze dynamische³ gegevens zijn afkomstig uit het CVS, de registratiebron van de reclasseringsinstellingen. Voor de jeugdige veelplegers is een dergelijk systeem niet beschikbaar. Uit tabel S4 blijkt dat de populatie ZAVP's ook wat deze kenmerken betreft, betrekkelijk stabiel van samenstelling is. De verschillen tussen de cohort uit 2003 en 2004 in de eerste en de laatste kolom van tabel S4 zijn minimaal.

Er zijn wel verschillen tussen de drie subgroepen van volwassen veelplegers. Op alle kenmerken hebben de 'aanhouders' de meest ongunstige scores. Bijna 60% van de ZAVP's die ook in 2004 actief waren, heeft geen diploma middelbaar onderwijs (geen (vervolg)onderwijs en lager vervolgonderwijs zonder diploma hebben wij samen laten vallen). Acht op de tien van hen hebben geen werk, driekwart heeft verslavingsproblemen, ruim een derde kampt volgens de reclassering met psychische problemen en bij meer dan 40% is sprake van een huisvestingsproblematiek. De 'stilhouders' en de 'debutanten' geven op deze criminogene factoren een iets minder problematisch beeld te zien, met uitzondering van de psychische gezondheid van debutanten.

Al de gerapporteerde probleemgebieden zijn problemen zoals individuele reclasseringswerkers ze signaleren.

Voor de jeugdige veelplegers is andere achtergrondinformatie beschikbaar. In tabel S5 staan achtereenvolgens de stedelijkheid van de woongemeente, het (gezamenlijke) maandinkomen van de ouder(s), of de ouders een uitkering ontvangen en de woonsituatie van de jeugdigen. Uit de tabel blijkt dat stilhouders in meerdere mate uit matig, weinig en niet-stedelijke gebieden komen. Meer dan zes op de tien jeugdige veelplegers zijn afkomstig uit sterk tot zeer sterk stedelijke gebieden. De ouders van jeugdige veelplegers ontvangen driemaal zo vaak een uitkering⁴ als de ouders van de gehele jeugdige bevolking, namelijk 60%. Verder blijken JVP's meer dan twee keer zo vaak afkomstig te zijn uit een gebroken gezin.

3 Dynamische gegevens zijn kenmerken van personen die over de tijd kunnen veranderen.

4 De uitkeringen die hieronder vallen zijn de volgende:

ABW: Personen met inkomsten uit een bijstandsuitkering. Deze uitkeringen worden verstrekt op grond van de Algemene Bijstandswet (ABW) en de Wet Werk en Bijstand (WWB), die per 1 januari 2004 in de plaats is gekomen van de ABW.

AO: Personen met inkomsten uit een arbeidsongeschiktheidsuitkering. Deze uitkeringen worden verstrekt op grond van de WAO (Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering), WAZ (Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen) of Wajong (Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten).

WW: Personen met inkomsten uit een werkloosheidsuitkering. Deze uitkeringen worden verstrekt op grond van de Werkloosheidswet (WW).

Overige uitkeringen: Personen met inkomsten uit andere uitkeringen dan de WAO, WAZ, Wajong, WW, ABW en WWB. Andere uitkeringen zijn bijvoorbeeld Wachtgeld en uitkeringen op grond van de Ziekwet, de IOAW en de IOAZ.

Tabel S4 Dynamische kenmerken zeer actieve veelplegers; 2003-2004

	Cohort 2003	Stilhouders 2003	Aanhouders 2003	Debutanten 2004	Cohort 2004
<i>Opleidingsniveau</i>					
geen (vervolg)onderwijs lager vervolgonderwijs zonder diploma	19,2	16,7	20,0	17,3	19,2
LBO, (M)ULO of MAVO	37,8	35,8	38,4	36,1	37,9
HAVO/VWO/MBO/HBO/WO	18,4	20,0	17,9	20,2	18,5
	9,2	9,0	9,2	10,0	9,3
<i>Arbeidspositie</i>					
werkloos/arbeidsongeschikt	79,2	71,4	81,5	76,5	80,5
los/vast werk	5,4	5,5	5,4	6,5	5,6
heeft werk	0,6	0,6	0,6	0,8	0,7
schoolgaand	1,0	1,4	0,9	1,7	1,2
overig/onbekend	13,7	21,0	11,6	14,4	12,0
<i>Aard problematiek</i>					
verslaving	73,1	67,5	74,6	66,9	72,4
psychische gezondheid	37,1	35,9	37,5	38,2	37,6
huisvesting	42,2	37,9	43,4	40,7	42,6

Tabel S5 Sociaal-economische kenmerken jeugdige bevolking 2004 en jeugdige veelplegers; 2003-2004

	Cohort 2003	Stilhouders 2003	Aanhouders 2003	Debutanten 2004	Cohort 2004	Bevolking 2004
<i>Stedelijkheid woongemeente* (%)</i>						
sterk tot zeer sterk stedelijk	59,3	51,8	63,3	65,3	64,1	41,3
matig stedelijk	20,4	23,3	18,9	19,3	19,2	21,6
weinig tot niet stedelijk	15,5	20,3	13,0	13,9	14,4	37,1
<i>Fiscaal maandloon ouderlijk huishouden (%)**</i>						
minder dan € 1.300	26,9	30,9	24,9	28,9	27,5	9,3
€ 1.300 tot € 2.000	31,8	27,6	34,0	30,6	32,5	11,1
€ 2.000 tot € 3.000	15,4	13,8	16,3	15,9	15,6	17,1
€ 3.000 of meer	17,7	19,5	16,7	19,0	18,2	60,5
<i>Uitkering ouders (26-9-2003)***</i>						
ten minste één van de ouders ontvangt een uitkering	60,1	59,9	60,3	57,0	58,9	21,5
geen van beide ouders ontvangt uitkering	33,2	33,6	33,0	39,1	36,5	77,7
<i>Gebroken gezin (26-9-2003)*** (%)</i>						
nee	41,1	37,7	42,9	40,0	41,1	76,9
ja	52,3	55,8	50,4	56,2	54,4	22,2
onbekend	6,6	6,5	6,7	3,9	4,5	0,9

* Sterk tot zeer sterk stedelijk ≥ 1.500 omgevingsadressen per km²; matig stedelijk 1.000 tot 1.500 omgevingsadressen per km²; weinig tot niet stedelijk < 1.000 omgevingsadressen per km².

** Met het ouderlijke huishouden worden de partners, resp. ouder(s) in het ouderlijke huishouden bedoeld. Het inkomen bestaat uit inkomen uit de hoofdbaan, uitkeringen, pensioenen en studiefinanciering.

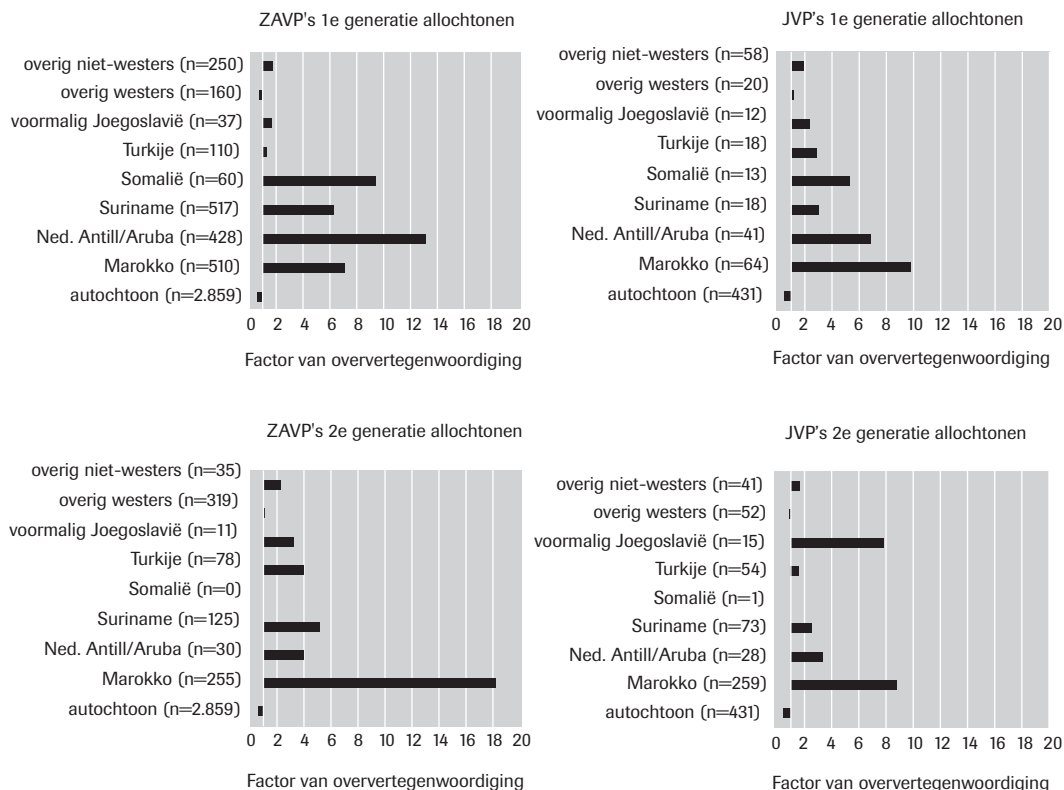
*** Deze variabele heeft betrekking op 2003, maar is afkomstig uit 2004, derhalve is de waarde van deze variabele alleen bekend voor personen in 2004 die ook in 2003 zijn geregistreerd.

Box S3 Etnische achtergrond

Uit onderzoek blijkt dat sommige groepen allochtonen vaker in de criminaliteitstatistieken voorkomen dan op grond van hun aandeel in de Nederlandse bevolking mag worden verwacht (Blom, Oudhof, Bijl en Bakker, 2005). In welke mate geldt dit wanneer wordt ingezoomd op de veelplegers? In figuur S2 is zowel voor de ZAVP's als voor de JVP's uit 2004 de mate van oververtegenwoordiging voor verschillende etnische groepen op een rij gezet. Is de factor groter dan 1, dan is er sprake van oververtegenwoordiging. In de bovenste helft van de figuur is de etniciteit afgeleid van het geboorteland van de verdachte zelf (eerste generatie allochtonen), in de onderste helft van dat van (één van) zijn of haar ouders (tweede generatie).

De grootste mate van oververtegenwoordiging is te vinden bij de Marokkaanse ZAVP's van de tweede generatie. Deze groep komt 18 keer zo vaak voor als op grond van hun aandeel in de bevolking mag worden verwacht. Ook eerste generatie Antillianen/Arubanen en Somaliërs en Marokkanen komen relatief vaak voor. Verder valt op dat tweede generatie jeugdige Joegoslaven relatief vaak voorkomen; de groep zelf is echter klein. De groep Somalische veelplegers is zowel bij de volwassenen als bij de jeugdigen in absolute zin klein.

Figuur S2 Etnische achtergrond veelplegers 2004 ten opzichte van de bevolking

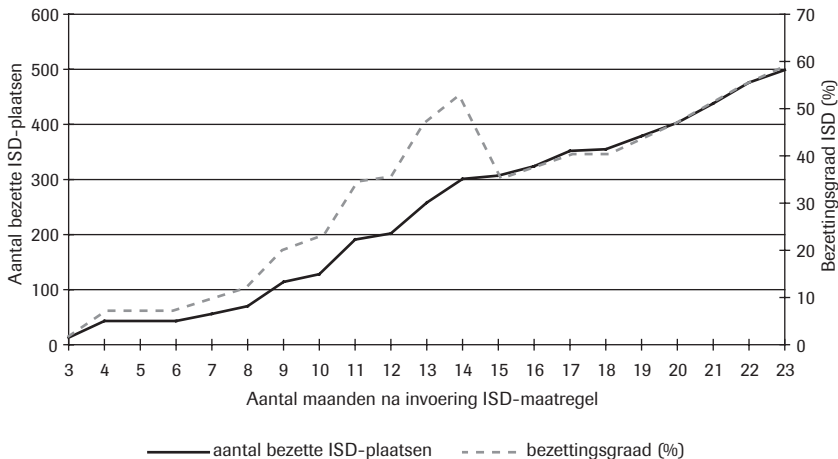
De ISD-maatregel

Sinds 1 oktober 2004 heeft de rechter de mogelijkheid om 'hardnekkige recidivisten' een ISD-maatregel op te leggen (Inrichting voor Stelselmatige Daders). Veelplegers kunnen voor maximaal twee jaar worden geplaatst in een dergelijke inrichting. In 2005 waren er 544 ISD-plaatsen beschikbaar. Vanaf 2006 zijn er in totaal 844 plaatsen beschikbaar.

In figuur S3 worden de absolute aantallen en de percentages bezette ISD-plekken in de tijd afgebeeld. De knik in de grafiek van het bezettingspercentage wordt veroorzaakt door het plotseling beschikbaar komen van de 300 extra cellen.

Uit figuur S3 valt af te leiden dat de capaciteit van de inrichtingen voor stelselmatige daders geruime tijd na de invoering van de maatregel nog niet volledig is benut. In september 2006, 25 maanden na de invoering, zijn er 499 ISD-plaatsen bezet. Dit betekent dat 60% van de dan geldende capaciteit benut is. Op dat moment waren er ook 138 cellen bezet door personen waarvan het Openbaar Ministerie een plaatsing in een ISD zal eisen. Het is niet bekend hoeveel personen er ook werkelijk ISD kregen, maar wanneer alleen gekeken wordt naar uitgevoerde maatregelen, zien we dat er sprake is van een onderbenutting van de beschikbare capaciteit. Overigens blijkt dat bijna alle geëffectueerde maatregelen die werden opgelegd in 2005, werden opgelegd aan zeer actieve veelplegers die ook in 2004 actief waren; ISD-plaatsingen onder 'stilhouders' komen nauwelijks voor. Het is dus niet zo dat deze personen geen nieuwe antecedenten meer hebben, omdat zij in een ISD werden geplaatst.

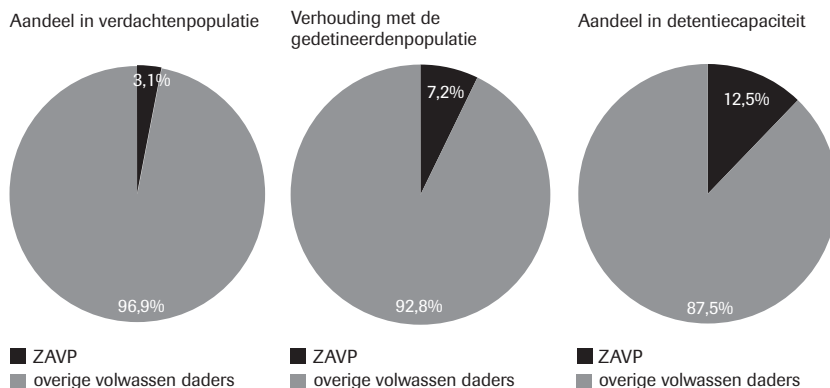
**Figuur S3 Aantallen en % ISD-maatregelen;
januari 2005-september 2006**

Beslag op de inrichtingscapaciteit

Naast opname in een ISD kan een veelpleger ook worden gedetineerd in een regulier huis van bewaring of een gevangenis. Welk beslag leggen de volwassen veelplegers uit 2003 op de detentiefaciliteit van 2004? Figuur S4 geeft hiervan een beeld. De ZAVP's uit 2003 maken samen 3% uit van de totale populatie van volwassen verdachten van dat jaar. In 2004 verbleven in totaal 61.446 verschillende personen in een Nederlandse penitentiaire inrichting voor volwassenen; de in 2004 gedetineerde ZAVP's uit 2003 maken in verhouding 7,2% deel uit van die groep. Uit de administratie van DJI blijkt verder dat er in 2004 in totaal 5.384.078 detentiedagen in de penitentiaire inrichtingen beschikbaar waren, waarvan 12,5% voor rekening kwam van de ZAVP's.

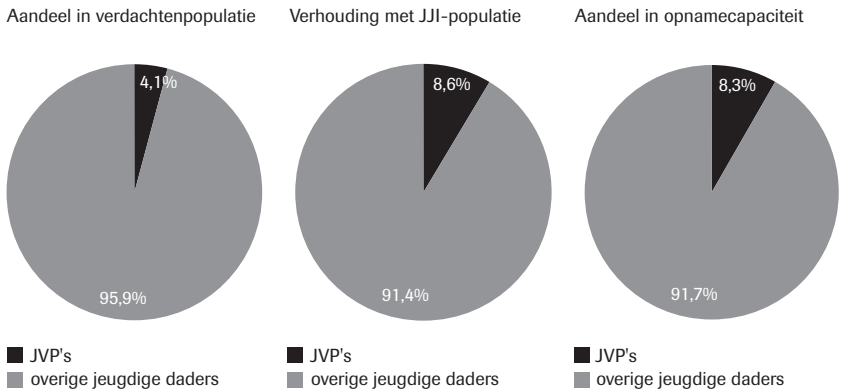
Figuur S4 Aandeel ZAVP's in de bezetting van penitentiaire inrichtingen 2004

Voor het beslag op de justitiële jeugdinrichtingen (JJI's) geldt het volgende (zie figuur S5).

4% van alle jeugdige daders is een veelpleger. Gedurende 2004 was er voor 5.127 verschillende opgenomen jongeren maximaal 910.675 dagen celcapaciteit in JJI's beschikbaar. De ingesloten JVP's uit 2003 maken in verhouding ruim 8,6% van deze groep uit. Zij namen 76.920 dagen voor hun rekening, of te wel 8,3% van de gehele capaciteit. Daarmee nemen zij dus niet onevenredig veel JJI-capaciteit in beslag. Wel blijkt dat 132 JVP's uit 2003 detenties hebben doorgebracht in 2004 in p.i.'s voor volwassenen.

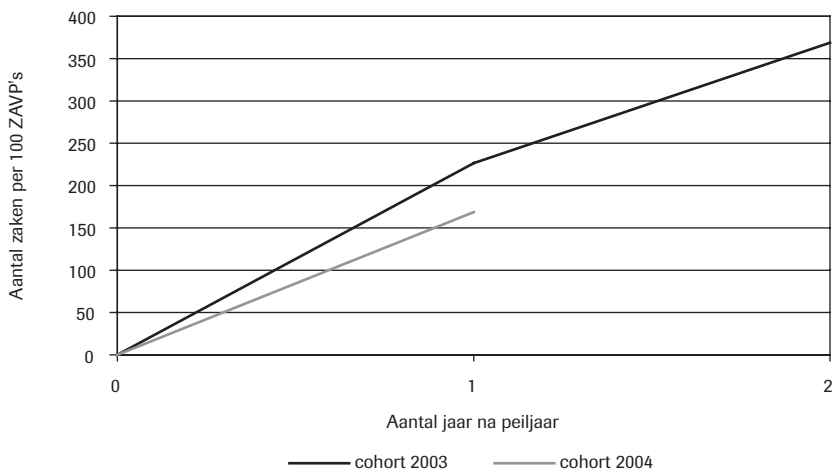
Figuur S5 Aandeel JVP's in de bezetting van justitiële jeugdinrichtingen 2004

Omvang van de recidive

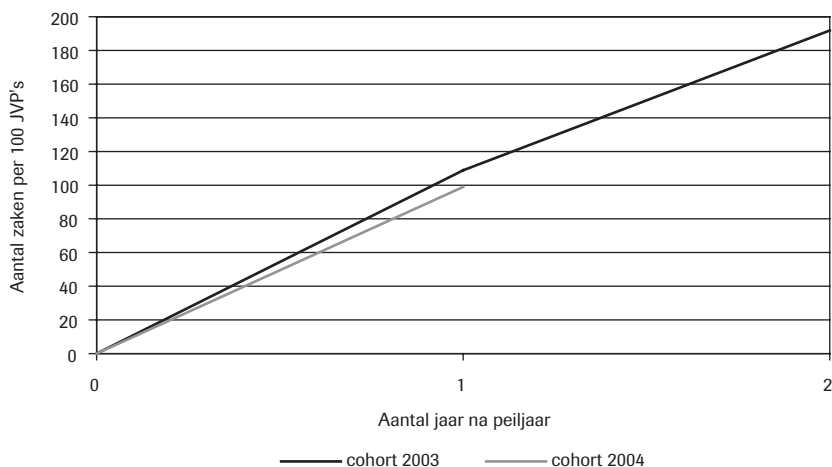
Hoeveel nieuwe justitiecontacten hebben de zeer actieve veelplegers en de jeugdige veelplegers in de periode *na de peiljaren 2003 en 2004*? Figuren S6 en S7 geven een eerste indruk. Omdat de cohorten in grootte verschillen, wordt de recidiveomvang uitgedrukt als het totale aantal zaken *per 100 veelplegers*. In de eerste periode na het peiljaar ligt het aantal nieuwe strafzaken onder de ZAVP's uit 2004 iets lager dan onder de zeer actieve veelplegers uit 2003 (figuur S6). Als dit een trend wordt die zich doorzet – wat bij de volgende metingen in 2007 zal moeten blijken – dan kan worden vastgesteld dat de geregistreerde recidive voor deze groepen in elk geval in relatieve zin is afgenomen.

Figuur S6 Recidive ZAVP's na peiljaar

De jeugdige veelplegers laten ongeveer hetzelfde beeld zien; uit figuur S7 blijkt echter dat de afname van de recidiveomvang gering is. Deze is geheel te verklaren uit een kleine registratieachterstand. Als deze is weggewerkt, zal de recidive van de JVP's uit 2004 hoger uitvallen.

Figuur S7 Recidive JVP's na peiljaar

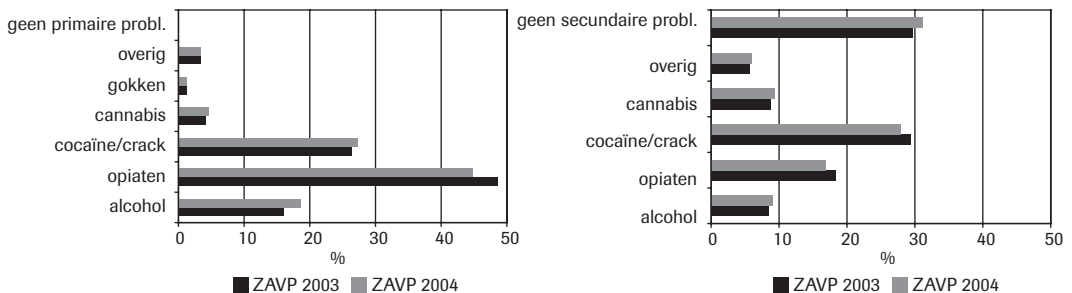

Veelplegers in de verslavingszorg

Zeven van de tien ZAVP's uit 2003 blijken bekend te zijn bij de verslavingszorg. Jeugdige veelplegers blijken nauwelijks verslavingshulp te krijgen (3,1%). Het gaat hierbij om aanmeldingen bij de justitiële en niet-justitiële ambulante⁵ verslavingszorg. Deze subgroep heeft in verhouding nog meer problemen dan de gehele groep ZAVP's. In figuur S8 zijn de primaire en secundaire problematiek van deze veelplegers weergegeven. Als iemand secundaire problematiek heeft, heeft iemand naast zijn hoofdverslaving nog een andere verslaving die problemen oplevert.

Zeer actieve veelplegers die met de verslavingshulp in aanraking komen, blijken in grote mate meerdere middelen te gebruiken; slechts 30% heeft geen secundaire problematiek. De meest gebruikte middelen zijn de opiaten. Opvallend vaak is cocaïne of crack het tweede middel. De problematiek van deze mensen blijkt in de meerderheid van de gevallen vijf jaar of langer te duren. Het blijkt dat autochtone verdachten (56%) in verhouding eerder in contact komen met verslavingszorg dan allochtone verdachten; in de gehele ZAVP-populatie is 47% van autochtone afkomst. Dit betekent niet enkel dat zij meer verslaafd zijn; het kan ook zijn dat allochtone verdachten minder vlug hulp zoeken. Na de autochtonen zijn ZAVP's van Surinaamse afkomst het meest te vinden in de ambulante verslavingszorg.

5 Opnames in klinieken tellen hierbij niet mee.

Figuur S8 Primaire en secundaire problematiek ZAVP 2003 en 2004

Conclusies

De Monitor Veelplegers is een verzamelbank voor landelijke informatie over veelplegers en de aanpak daarvan. Op grond van de hier gepresenteerde cijfers dienen zich al enige trends aan. Uit de vergelijking van 2004 met 2003 blijkt dat:

- het aantal geregistreerde veelplegers in 2004 ten opzichte van 2003 is toegenomen, vooral bij de groep minderjarigen;
- de meerderheid van de veelplegers van allochtone afkomst is. Vooral de eerste en tweede generatie Marokkanen en personen die zijn geboren op de Nederlandse Antillen of Aruba en in Somalië, zijn oververtegenwoordigd;
- de veelplegers die zowel in 2003 als 2004 werden vervolgd, degenen zijn met de meeste problemen op uitlopende leefgebieden, zoals verslaving en huisvesting;
- de beschikbare celcapaciteit van de inrichtingen voor stelselmatige daders twee jaar na de invoering van de ISD-maatregel slechts voor 60% bezet is;
- meer dan de helft van de JVP's uit gebroken gezinnen komt;
- de ouder(s) van JVP's bijna drie keer vaker een uitkering ontvangen dan ouders van de totale jeugdige bevolking;
- de recidive na één jaar van de ZAVP's uit 2004 een stuk lager uitvalt dan de recidive van de ZAVP's van 2003. De recidive JVP blijft nagenoeg constant;
- 70% van de zeer actieve, volwassen veelplegers in contact komt met de ambulante verslavingszorg. Het gaat hierbij om langdurige problematiek met veelal een combinatie van middelen. Ruim de helft van de cliënten is autochtoon, iets meer dan in de gehele ZAVP-populatie.

In een andersoortige rapportage in het kader van de Monitor Veelplegers, de zogenoemde Beleidsmonitor, zal dieper worden ingegaan op de samenhang tussen de beschikbare gegevens en het ingezette veelplegersbeleid. Het streven is duidelijk te maken hoe de gesignaleerde trends in de cijfers kunnen worden verklaard en – in relatie met ander veelplegeronderzoek dat door het WODC wordt uitgevoerd – een inschatting kan worden gegeven van de effecten van het veelplegersbeleid.